

Motion till riksdagen 2021/22:4704

av **Ida Gabrielson m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2021/22:237 Borttagande av regler för tillgodoräknande av försäkringstid i vissa situationer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2021/22:237 Borttagande av regler för tillgodoräknande av försäkringstid i vissa situationer.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att utöka möjligheterna att tillgodoräkna sig försäkringstid för garantipension eller se över kraven på försäkringstid och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Regeringen föreslår genom proposition 2021/22:237 Borttagande av regler för tillgodoräknande av försäkringstid i vissa situationer att vissa undantagsbestämmelser som rör tillgodoräknande av försäkringstid avskaffas. De förmåner som berörs är garantipension för personer födda 1938 eller senare samt garantipension till omställningspension. De som får dessa förmåner vid tidpunkten för förslagets ikraftträdande kommer inte att påverkas av förändringarna. Förslagen innebär att bosättningsstid i ett tidigare hemland inte ska få tillgodoräknas som försäkringstid för garantipension och garantipension till omställningspension och att det inte ska vara möjligt att som försäkringstid för garantipension räkna den försäkringstid som legat till grund för sjukersättning i form av garantiersättning.

Regeringen bedömer att bosättningsstid i tidigare hemland även fortsättningsvis bör tillgodoräknas som försäkringstid för sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning. Förslagen föreslås träda i kraft den 2 december 2022 men tillämpas första gången för förmåner som avser tid fr.o.m. den 1 januari 2023.

Propositionen bör avslås

Regeringens bärande argumentation bakom förslagen är att det finns brister i de undantagsbestämmelser som den vill avskaffa. Bristerna handlar i huvudsak om avgränsningarna av de grupper som omfattas. Möjligheten att tillgodoräkna sig bosättningstid i ett tidigare hemland som försäkringstid för garantipension gäller i huvudsak personer som fått asyl i Sverige. Regeringen menar att gränsdragningen mellan de som omfattas och andra som levt delar av sina liv i andra länder än Sverige kan leda till att orättvisa skillnader uppstår. Denna orättvisa vill regeringen lösa genom att ta bort undantaget och därmed försämlra villkoren för några av de sämst ställda pensionärerna, i stället för att utvidga undantaget eller avskaffa regeln om bosättningstid.

Möjligheten att som försäkringstid för garantipension räkna den försäkringstid som legat till grund för sjukersättning i form av garantiersättning förutsätter att man har haft sjukersättning på heltid, vilket regeringen anser är orättvist mot dem som har sjukersättning i lägre utsträckning. I stället för att utöka gruppen som omfattas till de som haft sjukersättning i lägre utsträckning föreslås alltså undantagsbestämmelsen avskaffas.

Konsekvenserna av förslagen är begränsade för staten, men omfattande för de som påverkas av dem, som redan är väldigt ekonomiskt utsatta. Om möjligheten att tillgodoräkna sig bosättningstid i ett tidigare hemland som försäkringstid för garantipension avskaffas blir den genomsnittliga garantipensionen 6 200 kronor lägre för de kvinnor som påverkas och 3 800 kronor för de män som påverkas. Mer än hälften av de berörda personerna återfinns i den femtedel av befolkningen som har lägst ekonomisk standard och deras ekonomiska standard sänks med nästan 7 procent. Staten sparar 21 miljoner kronor 2024 då förslaget har en halvårseffekt och 68 miljoner kronor 2025 då förslaget har helårseffekt.

Om möjligheten att som försäkringstid för garantipension räkna den försäkringstid som legat till grund för sjukersättning i form av garantiersättning avskaffas blir den månatliga garantipensionen i genomsnitt 2 400 kronor lägre för de kvinnor som påverkas och 2 700 kronor för de män som påverkas. Över 90 procent av de som berörs återfinns i den nedre delen av inkomstfördelningen. Drygt hälften av de berörda finns bland den femtedel som har lägst ekonomisk standard. Den ekonomiska standarden blir i genomsnitt ca 5 procent lägre för de som berörs och effekten är, som nämnts ovan, störst för den femtedel som har lägst ekonomisk standard. För dessa leder förslaget till att den ekonomiska standarden blir ca 7 procent lägre.

Vänsterpartiet vill stärka den ekonomiska tryggheten för de som har det sämst ställt. Vi beklagar att regeringen lägger fram förslag som går i motsatt riktning. Riksdagen bör avslå proposition 2021/22:237 Borttagande av regler för tillgodoräknande av försäkringstid i vissa situationer. Detta bör riksdagen besluta.

Vänsterpartiet anser att regeringen istället för att avskaffa de undantag som gör att vissa grupper får tillgodoräkna sig försäkringstid för garantipension bör utöka dessa undantag eller se över kraven på försäkringstid. Sådana reformer skulle leda till ökad ekonomisk trygghet för fler grupper och minska behovet av äldreförsörjningsstöd, en hårt inkomstprövad ersättning som kräver årlig ansökan. Regeringen bör återkomma med förslag om att utöka möjligheterna att tillgodoräkna sig försäkringstid för garantipension eller se över kraven på försäkringstid. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ida Gabrielsson (V)

Christina Høj Larsen (V)

Momodou Malcolm Jallow (V)

Maj Karlsson (V)

Daniel Riazat (V)

Karin Rågsjö (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)